

Üleskutse

Hea vallarahvas, pöördume teie poole palvega seoses selle aasta 15. oktoobril toimuva Halinga valla 25. sünnipäeva ettevalmistamisega: plaanis on välja anda trükis „Naeratus Halinga vallale“.

Selleks ootame Halinga valla elanikelt FANTAASIARIKKAIK teemakohaseid pilte (sh *selfied*). Paberil fotodest tehakse vallavalitsuses koopia ja originaal tagastatakse omanikule. Foto allkiri peab sisaldama autori nime, tegemise kohta ja aega.

Uhkemad naeratused trükisesse valib välja komisjon. Anname kõik oma panuse raamatu „Naeratus Halinga vallale“ koostamisel!

Pildifaile ootame e-posti aadressil tiia.k@halingavald.ee hiljemalt 20. augustiks 2016.

KOLMAS SUVEALGUSPIDU VAHENURMES

3. JUUNIL 2016

KELL 18 LASTEAIJA KOOLI
LÕPUAKTUS,
TIINA
TANTSIJATE TANTSUPIDU
KELL 20-24 TANTSUÕHTU
ANSAMBLIGA PS TROIKA

AVATUD PUHVET
LASTELE BATUUT
PILET 2 eurot

PS TROIKA

7. mai kell 10.00-17.00

NAADIST ROOSINI

Libatse küla heategevuslaad

Heategevuslaad toetab külaplatsi rajamist, kus saame edaspidi korraldada kokkusaamisi ja üritusi.

- Kauplemine on oodatud kõik istikutega, aiakaupadega, käsitööga, eestimaise omatoodanguga, puutööga, talukaupadega, vanakraam, toidukaubad, tööstuskaubad ja palju muud põnevat.
- Oodatud on ka töötubade esindajad.
- Soovitavalt eelnevalt broneerida. Müüjatel on kohamaks.
- Soovime ka laadaloosi korraldada, kuid siis palume anda üks ese või asi laadaloosi tarbeks.
- Kaubelda saab oma teigi ja lauaga.

Kõigile külastajatele TASUTA

Korraldaja: Heleri Wazza
5389 3636
mari.palmid@gmail.com

LAAT toimub Libatse poe esisel platsil, mänguväljakul ja kõnnitee äärsel muruplatsil.

Ilusa ilmaga koolimaja õuel, vihma korral koolimaja saalis.

TRIKIMEES JÜRGEN VEBER

14. mai kell 17.00
Libatse külas

Kui võimalik, siis kaasa võtta oma istumine.

Piletid eelmüügist 5 eur, kohapeal 10 eur.
Eelkooliealised lapsed TASUTA.

Eelmüük:
Libatse kauplus ja Pärnu-Jaagupi Mõisa köök,
facebook Heleri Wazza

Info: 5389 3636

HALINGA PUHKPILL 2016

10.-12. juunil Pärnu-Jaagupis

Reedel, 10. juunil

- * 10.00 - festivali pidulik avamine raamatukogu ees.
- * 18.00 - Pärnu-Jaagupi kirikus KONSERT (musitseerivad õpetajad).

Laupäeval, 11. juunil

- * 18.00 - Rraamatukogu ees (vihma korral rahvamajas) KONSERT-LÖKKEÕHTU. Esinevad HALINGA PASUNAKOOR, TP Brass, Lihula Muusika- ja Kunstikooli puhkpillistudio, Pärnu Muusikakool, Pärnu-Jaagupi Muusikakooli pillikoor, rivitrummarid ja teised

Pühapäeval, 12. juunil

- * 15.30 - RONGKÄIK, mis algab kaubamaja eest.
- * Rongkäigule järgneb KONSERT-PIKNIK staadionil.

Kontserdile tulles võta kaasa hea tuju, piknikukorv ja naudi mõnusat puhkpilli tõrtsatust, rivitrummarite plöksatust ning ole hindajaks suures laulu- ja pillilahingus!

TÄIESTI TASUTA!

Täpsem info pjm.ee/halinga-puhkpill-2016.php

Pühapäeval, 8. mail kell 16.00
rahvamajas emadepäeva kontsert
KINGI EMALE ÕIS
Esinevad gümnaasiumi ja muusikakooli laululapsed

Kontsert tasuta!

Koduteenuse maksumus tõuseb alates 01. juunist 2016

Anneli Kaljur
sotsiaalnõunik
anneli.k@halingavald.ee

Koduteenus on isikule kodustes tingimustes osutatav teenus, mis aitab harjumuspärases keskkonnas toime tulla. Koduteenust osutatakse kõrvalabi vajavatele eakatele ja puuetega inimestele, kes vastava teenuse puudumisel ei suudaks üksinda igapäevase eluga toime tulla. Koduteenuse saamiseks tuleb esitada avaldus Halinga Vallavalitsusele. Koduteenuse osutamiseks sõlmitakse leping kliendi ja vallavalitsuse vahel ning teenust osutab vallavalitsuses palgal olev hooldustöötaja. Koduteenuse osutamine kõrvalabi vajavale isikule on tasuline. Koduteenus võib olla isikule tasuta, juhul kui isiku sissetulek on väiksem vallavalitsuse poolt kehtestatud sissetuleku piirmäärast (322 €) ja tal puuduvad seadusjärgsed ülalpidajad või seadusjärgsed ülalpidajad ei ole võimelised majanduslikult täitma perekonnaseadusest tulenevat ülalpidamiskohustust. Koduteenus sisaldab:

- 1) vestlus kliendiga ja nõustamine.
- 2) toiduainete ja majapidamistarvetega varustamine:
- tellimuste vastuvõtmine, kaupade ostmine ja koju toomine
- toiduainete tuppa toomine hoidlast
- 3) valmistoidu koju toomine toitlustuspunkti;
- 4) toidunõude pesemine.
- 5) eluaseme korrastamine:
- põrandate pühkimine ja pesemine, vaipade puhastamine;
- prügiämbri tühjendamine;
- tolmu pühkimine;

Halinga valla koerte ja kasside pidamise eeskiri

Vastu võetud 15.03.2016 nr 13

Määrus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 362 alusel.

§ 1. Üldsätted

(1) Halinga valla koerte ja kasside pidamise eeskirjaga (edaspidi eeskiri) kehtestatakse koerte ja kasside pidamise nõuded Halinga valla haldusterritooriumil.

(2) Eeskiri on täitmiseks kohustuslik kõigile loomapidajatele. Loomapidaja on füüsiline või juriidiline isik, kelle omandis või valduses on koer või kass või kes peab koera või kassi kokkuleppel omanikuga rendi- või muu lepingulise suhte alusel.

(3) Lisaks käesolevale eeskirjale tuleb koerte ja kasside pidamisel järgida loomakaitseaduse, loomatauditõrje seaduse, Vabariigi Valitsuse 16. aprilli 2002 määruse nr 130 „Hulkuvate loomade püüdmise, pidamise ja nende omaniku kindlakstegemise ning hulkuvate loomade hukkamise kord”, põllumajandusministri 24. juuli 2008 määruse nr 76 „Lemmikloomade pidamise nõuded”, Halinga valla heakorra eeskirja ning teiste riigi ja Halinga valla õigusaktidega kehtestatud nõudeid.

§ 2. Koera või kassi pidamine

(1) Koera või kassi on lubatud pidada hoones ja piiratud territooriumil selle territooriumi omaniku loal või muu õigustatud isiku nõusolekul. Loomapidajal tuleb välistada koera või kassi territooriumilt väljapääsemine või teistele loomadele või inimestele kallaletungimise võimalus.

(2) Koera või kassi pidamisega ei või rikkuda avalikus kohas käitumise üldnõudeid või heakorra nõudeid. Koera või kassi pidamine ei tohi häirida ega ohustada teisi loomi või inimesi ega neile kahju tekitada.

(3) Juriidilisest isikust loomapidaja on kohustatud määrama koera või kassi heaolu eest vastutava isiku.

(4) Loomapidaja on kohustatud paigaldama temale kuuluva või tema valduses oleva territooriumi sissepääsule ja kõigile tänavaga külgnevatele piirdeaedadele koera olemasolust teatava hoiatussildi.

§ 3. Koera või kassiga avalikus kohas viibimine

(1) Loomapidaja on kohustatud järgima sanitaar- ja hügieennõudeid, sealhulgas koristama oma koera või kassi väljaheited.

(2) Koera või kassi tohib viia avalikku kohta jalutusrihma otsas või kandevahendis, mis ei ohusta tema tervist ja millest ta omal tahtel välja ei pääse. Avalikus kohas koera või kassiga liikudes

- akende pesemine ja aknakardinate vahetus;
 - pesu pesemise korraldamine.
- 6) kliendi pesemine ja korrastamine
- abistamine pesemisel, riietumisel, väljanägemise korrastamisel
 - pesemisvõimaluste korraldamine väljaspool kliendi kodu.
- 7) abistamine kütmisel:
- küttematerjali tuppa toomine
 - abistamine kütmisel
 - tuha välja viimine.
- 8) abistamine arstiabi korraldamisel:
- * vajadusel arsti koju kutsumine;
 - * ravimite koju toomine ja abistamine ravimite manustamisel.
- 9) abistamine ühekordsetel asjaajamistel.

Koduteenuse maksumus

- 1) Koduteenuse pakett nr 1 sisaldab koduteenuse osutamist 1 kord nädalas hinnaga 20 eurot kuus. Alates 01.06.16 paketi nr 1 maksumus 23 eurot kuus.
- 2) Koduteenuse pakett nr 2 sisaldab koduteenuse osutamist 2 korda nädalas hinnaga 27 eurot kuus. Alates 01.06.16 paketi nr 2 maksumus 30 eurot kuus.
- 3) Koduteenuse pakett nr 3 sisaldab koduteenuse osutamist 3 korda nädalas hinnaga 33 eurot kuus. Alates 01.06.16 paketi nr 3 maksumus 36 eurot kuus.
- Teenuse taotlemiseks vajalikud kontaktandmed Halinga Vallavalitsuses:
- Telefonid 447 3709, 447 3710
 - Eve Sartakov (sotsiaaltöötaja), telefon 53284626
 - Anneli Kaljur (sotsiaalnõunik), telefon 53284950.

tuleb tagada inimeste ja loomade ohutus.

- (3) Ühissõidukis peab koer või kass olema jalutusrihma otsas ning koer peab kandma suukorvi. Koera või kassi on ühissõidukis lubatud vedada ka käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud nõuetele vastavas kandevahendis.
- (4) Koera tohib jätta suukorviga ja lahtipääsemist välistaval viisil jalutusrihmaga kinnitatult hoone juurde mõistlikuks ajaks, mil loomapidaja viibib selles hoones, kui seejuures ei ohustata avalikku korda, inimesi, liiklust ega koera tervist.
- (5) Loomapidajal on keelatud:
- 1) võimaldada koeral või kassil reostada hoone üldkasutatavaid ruume või ühiskasutuses olevat territooriumi;
- 2) viibida koera või kassiga rahvakogunemisel või avalikul üritusel, välja arvatud selleks ette nähtud kohas;
- (6) Käesoleva paragrahvi lõigete 2 ja 3 ning lõike 5 punkti 2 nõudeid ei rakendata vaegnägija juhtkoera ja teenistusülesannet täitva erikoolituse saanud teenistuskoea suhtes.
- § 4. Hulkuva looma püüdmine ja pidamine**
- (1) Hulkuv loom on omanikuta koer või kass, kelle omaniku ei ole võimalik tuvastada või kes viibib tema eest vastutava isikuta väljaspool loomapidajale kuuluvat või tema kasutuses olevat territooriumi.
- (2) Halinga Vallavalitsus (edaspidi vallavalitsus vastavas käändes) korraldab hulkuva looma püüdmise avalikest kohtadest vastavalt riigi õigusaktidele.
- (3) Vallavalitsus korraldab hulkuva looma kirjelduse võimalikult laialdase avalikustamise, mis tagab selle jõudmise võimalikult kiiresti igaheni, kes teavet vajab.
- (4) Püütud koera või kassi hoitakse varjupaigas 14 päeva arvates kuulutuse avaldamisest varjupaiga veebilehel. Nimetatud aja jooksul võib loomapidaja koera või kassi tagasi nõuda, kui ta tasub looma püüdmis- ja ülalpidamiskulud. Pärast eelnimetatud aja möödumist antakse koer või kass üle uuele omanikule või hukatakse.
- § 5. Järelevalve**
- Järelevalvet eeskirja täitmise üle teostab vallavalitsus.
- § 6. Määruse jõustumine**
- Määrus jõustub kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

Tarvi Tasane
volikogu esimees

36 arenguspetsialisti külastasid Halinga valda

Sirje Allmaa
Arengunõunik
sirje.a@halingavald.ee

Vallavalitsus on viimasel ajal organiseerinud järjest rohkem ekskursioone vallas tegutsevatesse ettevõtetesse. Selliste delegatsioonide võõrustamine aitab kaasa ettevõtete tuntuse kasvule ja on lihtne viis tutvustada oma ettevõtmisi. Viimane suurem külastus toimus 21. aprillil. Ringreisil osalesid Pärnumaa valdade ja maavalitsuse arendusspetsialistid ja planeerijad ning paljud vallavanemad. Seekord külastasime Jaanihanso siidrivabrikut, Clivia õmblustehhi ning korskivabrikut. Mõisa Kõogi lõunaluas nau-diti kohalikke kokkade roogasid ja eripärast miljööd. Nagu reisil osalejad üksmeelselt ütlesid, on meie valla inimestel põhjust uhkust tunda mitmekesise, kaasaegse ja uuendusmeelse ettevõtluse üle. Aja nappuse tõttu ei saanud me külastada

rohkem vallas tegutsevaid ettevõtteid.

Siinjuures palve valla ettevõtjatele, kes soovivad võõrustada valda külastavaid delegatsioone, võtke palun ühendust arengunõunikuga, tel 5344 0929 või sirje.a@halingavald.ee

Kutse arengukava koosolekule

Sirje Allmaa
Arengunõunik
sirje.a@halingavald.ee

Olete oodatud mõtteid avaldama ning kaasa rääkima Halinga valla arengukava muutmisel ja täiendamisel, **kolmapäeval, 11. mail 2016, kell 17.00 Halinga vallamaja saalis**. Koosoleku käigus tutvustame ning täiendame Halinga vallas planeeritavaid tegevusi ja investeeringuid. Oodatud on kõik valla elanikud või vallaga seotud inimesed kellel huvi valla arengus ja eelarve planeerimisel kaasa rääkida

Ehitisregister

Riini Õige
Vallasekretär
riini.o@halingavald.ee

Aadressil **www.ehr.ee** asub riiklik ehitisregister. Alates 4. aprillist 2016 lisandus inimestele täiendav võimalus esitada taotlusi ja dokumente mugavalt ja elektrooniliselt läbi registri. Ehitusseadustiku kohaselt võttis riik ehitisregistris kasutusele elektroonilise menetluskeskkonna, kus saab edastada taotlusi ning anda välja ehitus- ja kasutuslube, projekteerimistingimusi. Tegemist on täiesti uue funktsionaalsusega ja uue riikliku e-teenusega, mis võimaldab nüüd elektroonselt menetleda ehitistega seotud taotlusi, lube ja teatisi, mis registri käivitumisel ja osapoolte harjumisel uue protsessiga viib menetlused kiiremaks ja on kasutajatel mugavam. Uus ehitisregistri rakendus hakkas tööle 4. aprillist. Ehitisregistri abil peetakse arvestust ehitiste üle. Registri veebilehel on võimalik tutvuda ehitiste tehniliste andmetega ja ehitise kohta esitatud dokumentidega. Andmeidesitavadregistrisse peamiselt kohalikud omavalitsused ja seda haldab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

Selgitus Halinga valla koerte ja kasside pidamise eeskirja juurde

Rita Reppo
Keskkonnanõunik
rita.r@halingavald.ee

Halinga Vallavolikogu võttis 15.03.2016 aastal vastu koerte ja kasside pidamise eeskirja. Eeskiri kehtib Halinga valla haldusterritooriumil ja on kohustuslik kõigile loomapidajatele. Eeskirja kehtestamine on vajalik selleks, et loomapidajad teaksid täpselt, millised on kehtivad lemmikloomade pidamise nõuded ja saaksid ennetada keeruliste ning ohtlike olukordade tekkimist. Koera ja kassi on lubatud pidada hoones või piiratud territooriumil. Tuleb välistada, et loom pääseb oma territooriumilt välja ning ohustab teiste loomade ja inimeste tervist. Eeskiri kehtib samaväärselt nii tiheasustusaladel kui ka hajasustusega piirkondades. Samuti tuleb küldes jälgida, et hulkuma pääsenud koerad ei saaks ohustada kari- ja metsloomi. Kui lemmikloom on pääsenud oma territooriumilt välja, tuleb koheselt asuda teda otsima, et vältida ohtu teistele loomadele, inimestele ja loomale endale. Eriliselt tähelepanelikud peavad olema loomade omanikud, kelle territoorium piirneb teede või tänavate ning radadega, mida kasutatakse jalgsi liiklemiseks, sportimiseks ning vaba aja veetmiseks. Suurt ohtu kujutavad hulkuvad koerad just väikestele lastele, kes sõidavad jalgratastega või jalutavad oma lemmikloomaga. Lisaks teiste loomade ja inimeste ohutuse tagamisele tuleb täita ka sanitaar- ja hügieeninõudeid. Eriti oluline on, et loomaomanik peab koristama oma looma väljaheited. Kõige masendavam on pilt meie alevi haljasaladel, mänguväljakutel ning kergliiklusteel.

Loomapidajad peavad jälgima, et nende lemmikloomad ei reostaks hoonete üldkasutatavaid ruume ja territooriume. Märgates hulkuvat või abitusse seisukorda sattunud looma, võtke ühendust vallavalitsuse keskkonnanõunikuga. Abistame loomaomaniku leidmisel ja info jagamisel ning vajadusel suuname looma kodutute loomade varjupaika, kus loom ootab oma peremeest või leitakse talle uus kodu. Selleks, et oma hulkuma pääsenud loom kiiresti leida, on peremehe tuvastamiseks kindlaim viis märgistada oma loom mikrokiibiga või kirjutada looma kaelarihmale omaniku andmed. Kui soovite oma ellu uut lemmikloomat, siis külastage kodutute loomade varjupaika, kus ootavad head kodu ja armastavat peremeest paljud kodutud loomad. Kindlasti tuleb enne nii tähtsa otsuse vastuvõtmist arvestada, et loom vajab hoolitsust kogu elu ja kassi keskmine eluiga on 17 aastat ning koera keskmine eluiga on 12 aastat. Eeskirja nõuete täitmine tagab vastutus-tundliku loomapidamise ja rõõmu oma lemmikust.

Volikogu algatas ühinemisläbirääkimised 7 Pärnumaa omavalitsusega

Tarvi Tasane
Volikogu esimees
tarvi.t@halingavald.ee

Volikogu 8. koosseisu kahekümne kaheksas istung toimus 6. aprillil. Volikogu otsustas:

- müüa avaliku kirjaliku enampakkumise korras Halinga vallas Vee külas Rahvamaja kinnistu alghinnaga 29 000 eurot;
- taotleda Halinga valla munitsipaalomandisse kasutuses olevate, omandiõigust tõendavate dokumentideta, enne 2003. aasta 1. jaanuari rajatud garaažide teenindamiseks vajaliku maana järgmised maaüksused: Pärnu-Jaagupi alevis Tiigi tn 4, Pärnu-Jaagupi alevis Kelluka tn 3, Vahenurme külas Vahenurme keskus 2a, Libatse külas Libatse keskus 8a ja Kaelase külas Garaaži maaüksused;
- taotleda riigilt Halinga valla omandisse munitsipaalomandis olevate rajatiste aluse ning neid teenindava maana kohalikud teed, sihtotstarbega transpordimaa:

		Teenin- dusmaa (ha)
Asukoht (küla)	Lähiaadress	
Langerma	1880029 Külavälja tee	0,2
Tõrdu	1880124 Pargi tee	0,3
Ertsma	1880279 Elu tee L6	0,4
Ertsma	1880279 Elu tee L8	0,2
Libatse	1880370 Väljaotsa tee	0,07
Libatse	1880371 Pottula tee	0,2
Libatse	1880372 Aiamaa tee	0,3
Langerma	1880378 Paisu tee	0,14
Vahenurme	1880432 Puhastusjaama tee	0,2
Halinga	1880516 Sootiigi tee	0,4
Enge	1880493 Lutsu tee	0,3

• teha ettepanek Tõstamaa, Varbla, Koonga, Are, Vändra ja Tootsi vallavolikogule ning Vändra alevivolikogule alustada läbirääkimisi haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks. Rahvastikuregistri andmetel on 1. jaanuari 2016 seisuga Tõstamaa vallas 1334 elanikku, Varbla vallas 842 elanikku, Koonga vallas 1096 elanikku, Are vallas 1297 elanikku, Vändra vallas 2713 elanikku ja Tootsi vallas 808 elanikku ning Vändra alevis 2290 elanikku. Halinga vallaga (2908 elanikku) kokku on ca 13 200 elanikku. Haldusreformi seaduse elnõu, mida hakkas riigikogu menetlema 6.aprillil, sätestab omavalitsusüksuse

Lasterikaste perede kodutoetuse taotlemine

Kerttu-Kaia Kesler
Lastekaitse spetsialist
kerttu.k@halingavald.ee

Taotlusvoor avati 18. aprillil 2016, taotluste esitamise tähtaeg on 16. mai 2016. Riiklik tagastamatu toetus eluasemetingimuste parandamiseks ja kaasajastamiseks on mõeldud lasterikastele peredele, kus kasvab vähemalt kolm kuni 19-aastast last ning kelle sissetulek ühe leibkonna liikme kohta viimase aasta tuludeklaratsiooni alusel ei ole suurem kui 355 eurot kuus. Ühe projekti maksimaalseks toetussummaks on 8000 eurot. Taotleja, kellele on varasemalt kodutoetust eraldatud mitte rohkem kui ühe korra, võib toetust taotleda kuni 5000 eurot. Taotletavatele summadele lisandub tulumaks. Pered, kellele on varasemalt kodutoetust eraldatud rohkem kui ühel korral, sellel aastal kodutoetust uuesti taotleda ei saa. Korduva toetuse taotlemise hetkeks peab eelmine toetus olema kasutatud sihtotstarbeliselt, projekt tähtaegselt lõpetatud ja KredExile esitatud toetuse kasutamise lõpparuanne. **Toetuskõlblikud tegevused:**

- eluaseme püstitamine, ümberehitamine või laiendamine, samuti eluaseme tehnosüsteemide või –võrkude rajamine, muutmine või asendamine ehitusseadustiku tähenduses
- eluaseme renoveerimine
- projekti elluviimiseks vajaliku ehitusprojekti koostamisega, omanikujärelevalvega, ehitusloa taotlemisega ja ehitusteatise esitamisega seotud kulude katmine
- eluaseme soetamine leibkonnale
- eluasemelaenu põhiosa tagasimakse toetamine

Nõuded taotlejale:

- 1) taotleja on seaduslik(ud) vanem(ad), lapsendaja(d), kasu- vanem(ad), eestkostja(d) või võõrasvanem(ad), kelle leibkonda kuuluvad vähemalt kolm kuni 19-aastast last. Leibkonda kuuluvad vanemad esitavad taotluse ühiselt;
- 2) taotleja on koos laste ja täiendavate ülalpeetavatega registreeritud rahvastikuregistris toetuse aluseks olevasse eluruumi;
- 3) eluaseme soetamise, ehitise püstitamise või elamiskõlbmatu elamispinna rekonstrueerimise korral on taotleja koos lastega registreeritud rahvastikuregistris samale aadressile;
- 4) taotleja või tema kuni 15-aastane laps on toetuse aluseks oleva eluruumi omanik, kaasomanik või saab selle omanikuks

miinimumsuuruse kriteeriumi. Kohaliku omavalitsuse üksus on võimeline tagama seadusest tulenevate ülesannete korraldamiseks vajaliku professionaalse võimekuse ja osutama kõigile kohaliku omavalitsuse üksuse elanikele kvaliteetseid avalikke teenuseid juhul, kui kohaliku omavalitsuse üksuses elab vähemalt 5000 elanikku, mis on ka omavalitsusüksuse miinimumsuuruse kriteerium. Eelnõu kohaselt on ühinemistoetuse määr 50 eurot ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuse elaniku kohta. Ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuse kohta on ühinemistoetuse minimaalne suurus 150 000 eurot ja maksimaalne suurus 400 000 eurot. Kui ühinemise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse elanike arv on võrdne 5000-ga või sellest suurem, arvutatakse iga ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuse kohta ühinemistoetust elaniku kohta kahekordses määras või ühinemistoetuse kahekordses minimaalses või maksimaalses suuruses. Kui ühinemise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse elanike arv on võrdne 11 000-ga või sellest suurem, arvestatakse ühinemise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksusele 500 000 eurot täiendavat toetust. Pärast ühinemisetepaneku vastuvõtmist alustatakse haldusterritoriaalse muutmise menetlustoimingutega. Läbirääkimistega alustamine ei too osapooltele kaasa kohustust ühineda. Haldusterritoriaalse korralduse muutmise algatamisega nõustumisel tagab iga asjaomane valla- või linnavalitsus:

- 1) vajalike uuringute tegemise;
- 2) läbirääkimiste protsessi läbipaistvuse ja avalikustamise;
- 3) selle valla või linna elanike arvamuse väljaselgitamise.

Pärast teostatud uuringute ja elanike arvamuse väljaselgitamist teeb asjaomane volikogu otsuse, kas taotleda haldusterritoriaalse korralduse muutmist või lõpetada alustatud toimingud. Lõplikud kokkulepped, mis ühinevate osapoolte läbirääkimistel saavutatakse, formuleeritakse ühinemislepingus. Ühinemisleping ja selle lisad kinnitatakse asjaomase volikogu otsusega;

- mitte nõustuda Pärnu Linnavolikogu ettepanekuga haldusterritoriaalse korralduse muutmise üle läbirääkimiste alustamisega, eesmärgiga ettepaneku saanud kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemiseks üheks omavalitsusüksuseks.

Halinga Vallavolikogu on seisukohal, et Pärnu linn ja Halinga vald ei ole läbirääkimistel võrdsed partnerid. Vallad ja alevid on läbirääkimistel võrdsemal positsioonil, kuna on ühesugune hajaasustuslik spetsiifika seadustega pandud ülesannete täitmisel. Halinga valla ja Pärnu linna vaheline senine koostöö praktiliselt puudub ning on juhusliku iseloomuga. Täpsema ülevaate saab volikogu protokollidest: <http://avalik.amphora.ee/halingavv/>.

või kaasomanikuks enne toetuse väljamaksmist;

- 5) taotleja ja/või tema kuni 15-aastase lapse omandis ei ole rohkem kui üks ehitusseadustiku § 11 lõike 4 alusel kehtestatud eluruumidele esitatavatele nõuetele vastav omand, v.a juhul, kui tegemist on kõrvuti või üksteise peal paiknevate korteriomandite või majaosadega, mis on omavahel ühendatud või juhul, kui toetust taotletakse nimetatud elamispindade ühendamiseks;
- 6) taotleja leibkonna viimase aasta keskmine maksustatav tulu (bruto tulu) leibkonna ühe liikme kohta ei ole suurem kui 355 eurot kuus va eelnevalt eraldatud toetus;
- 7) taotlemise õiguse tekkimiseks ei tohi eluaseme omanikust taotlejal olla avalike andmebaaside andmetel võlgnevusi, v.a kodulaen, suuremas summas kui 1 500 eurot. Samuti ei saa taotlejaks olla isik, kelle suhtes on jõustunud kohtuotsus füüsilise isiku pankrotimenetluse algatamiseks ja/või pankroti väljakuulutamiseks või kelle vastu on algatatud täitemenetlus võlgade katteks, samuti isik, kelle ehitusseadustiku mõistes ehitatavale või punktis 2.2.4 sätestatud renoveeritavale eluasemele on kinnistusraamatus või ehitisregistris seatud piiranguid, s.h areste, võõrandamise keelumärget jne. Eelnimetatud piiranguid ei kohaldata juhul, kui eluase on taotleja kuni 15-aastase lapse omandis või toetuse saamine tagab edaspidise laenukohustuse täitmise ning arestide, võõrandamise keelumärgete või muude piirangute kustutamise.

Taotlus koos lisadokumentidega tuleb esitada KredExile läbi KredExi e-teenuste keskkonna või digitaalselt allkirjastatuna e-posti aadressil toetused@kredex.ee või paberkanal Posti kaudu tähitud kirjana aadressil „Kodutoetus“, SA KredEx, Hobujaama 4, Tallinn, 10151. Toetuse täpsed tingimused on sätestatud ettevõtlusministri poolt kinnitatud „Kodutoetus lasterikastele peredele” meetme toetuse andmise tingimustega. Nii meetme tingimused kui taotlusvorm koos lisadega on kättesaadavad KredExi www.kredex.ee. Pärast taotlusvooru lõppemist ja laekunud taotluste menetlemist, küsib KredEx tingimustele vastavate taotlejate elukohajärgselt kohalikult omavalitsuselt hinnangu taotlejale toetuse eraldamise vajaduse, sihtotstarbelise ja jätkusuutliku kasutamisevõimekuse ning leibkonna liikmelisuse kohta. Lisaküsimuste korral palume ühendust võtta järgmistel telefoninumbritel: 667 4109, 667 4110.

AS Mako ootab tasuta liituma ühisveevärgiga

AS Mako nõukogu pikendas tasuta ühisveevärgi- ja kanalisatsiooniga liitumise aega Pärnu-Jaagupi elanikele kuni 30.06.2016. Liitumisavalduse vormi saate aadressilt <http://mako.halingavald.ee/teenused-ja-hinnad/> või kontorist Uus tn 51-12, Pärnu-Jaagupi.

Lõkke tegemine koduaias

Rita Reppo
Keskonnanounik
rita.r@halingavald.ee

Koduaias lõket tehes tuleb eelkõige arvestada tuleohutusega:

- vali lõkkele õige asukoht, arvestades, et üle 1meetrise läbimõõduga lõke peab asuma hoonetest vähemalt 15 meetri ja metsast vähemalt 20 meetri kaugusel;
- puhasta lõkkekoha ümbrus vähemalt 0,5 meetri raadiuses ning piira kive või pinnasevalliga;
- tee lõket ainult tuulevaiksel või nõrga tuulega (5,4 m/s) ajal;
- jälgi, et sädemed ei langeks hoonetele;
- ära jäta lõket järelevalveta;
- põleta lõke täielikult või kustuta veega;
- jälgi, et oleks olemas vajalikud tulekustutusvahendid.

Lisaks tuleohutusele tuleb lõkke tegemisel, eriti tiheasustusega aladel, arvestada naabrite heaoluga. Lõkkes võib põletada ainult värvimata ja immutamata puitu ja oksa.

Mingil juhul ei tohi kodus (ahjus, kaminas, lõkkes) põletada jäätmeid, sest nimetatud tegevus on kahjulik nii inimestele kui loodusele. Plastide põletamisel paiskuvad õhku mürgised ühendid ja langevad taas maapinnale, kattes aias kasvavad taimed, mida hiljem toiduks tarvitame. Sellise tegevusega ohustame eelkõige enda ja oma naabrite tervist. Seega on plastide põletamise korral tegemist otsese looduse ja inimeste mürgitamisega. Meie vallas on loodud head võimalused jäätmete keskkonnasõbralikuks üleandmiseks. Plastijäätmeid (erinevad plastpakendid ja kilekotid, plastnõud ja karbid, jogurti- ja margariinitopsid, õli- ja majoneesipudelid, kosmeetika- ning loodustoodete pakendid ja muud plastpakendid) saab tasuta ära anda pakendikonteineritesse:

- Alexela tankla juures Loomse külas;
- Libatse Lasteaed-algkooli taga asfaltplatsil;
- Pärnu mnt 16, Pärnu-Jaagupi (parkimisplatsi ääres, postkontori ja kaubamaja vahel);
- Ülase tn 11, Pärnu-Jaagupi (lasteaed Pesamuna parkimisplatsi ääres)
- Vahenurme kaupluse parkimisplatsil;
- Pärnu-Jaagupi alevis, Suigu teel (Uduvere kaupluse juures);
- Pärnu-Jaagupi alevis, Kooli 3 (Pärnu-Jaagupi gümnaasiumi parkimisplatsil);
- Pärnu-Jaagupi alevis, Soo 5 (jäätmejaam);
- Libatse külas, PMÜ kaupluse taga parkimisplatsil.

Lisaks asuvad pakendikonteinerid korrusmajade juures ja eramajade elanikud saavad kasutada tasuta kollast pakendikotti. Konteineritesse ei tohi viia olmeprügi, sest vastasel korral jätab jäätmevedaja konteinerid tühjendamata. **Kulu põletamine on aastaringselt keelatud tegevus!**

Tõrdu tee 1 detailplaneering

Sirje Allmaa
Arengunõunik
sirje.a@halingavald.ee

Halinga Vallavalitsuse 26.04.2016 korraldusega nr 158 võeti vastu Halinga valla Tõrdu küla Tõrdu tee 1 detailplaneering. Planeeringuala suurus on 26250 m². Planeeringu eesmärk on detailplaneeringu alale kavandatava tootmishoone jaoks ehitus- ja hoonestusõiguse määramine ning ala kujundamiseks vajalike tingimuste väljatöötamine. Detailplaneeringu eesmärk on kooskõlas Halinga valla üldplaneeringuga—maa-ala juhtotstarve on tootmismaa. Detailplaneering on avalikul väljapanekul Halinga Vallavalitsuse ruumides ajavahemikul 11.05.2016-24.05.2016, tööpäevadel kella 8.00-12.00 ja 13.00-16.00. Detailplaneeringu toimikuga on võimalik tutvuda ka digitaalselt valla kodulehel aadressil <https://www.halingavald.ee/ehitus-ja-planeerimine/detailplaneeringud/tordu-tee-1>. Avaliku väljapaneku ajal võib esitada ettepanekuid ja vastuväiteid detailplaneeringu planeerimislahenduse kohta. Ettepanekud ja vastuväited esitada kirjalikult Halinga Vallavalitsuse nimele või e-postiga aadressil: halinga@halingavald.ee. Avalik arutelu toimub 25. mail 2016 kell 16.00 Halinga Vallavalitsuse saalis, asukohaga Uus tn 53, Pärnu-Jaagupi alev, Halinga vald, Pärnu maakond. Info telefonil 447 3708.

Traditsiooniline Halinga valla jüriööjooks

Anne-Mai Tammeleht

Pärnu-Jaagupi Spordikeskuse juhataja
spordikeskus@halingavald.ee

Südamekuu raames toimus 22. aprillil traditsiooniline Halinga valla jüriööjooks. Rahvamaja juurest startinud rongkäiku ilvestasid trummitüdrukud ja laste valmistatud vahvad loosungid ning kostüümid. Peale sümboolset tule süütamist ja tantsulaste etteasteid anti start staadionijooksudele, kus osales 17 võistkonda (lasteaialapsed kuni IV klassi õpilased). Sellel aastal olid kõige nooremad võistlejad 5-6 aastased Pesamuna lasteaia Sipsikute rühma lapsed. Loodame, et järgmisel aastal on pisikesi jooksuhuvilisi veelgi rohkem.

Viienda kuni 12. klassi arvestuses osales 6 võistkonda ja osalejate grupis, kuhu kuuluvad seltsid, firmad, klubid, vilistlased ja teised jooksusõbrad, startis neli võistkonda. Distsantsi pikkuseks oli sellel aastal 2,3 km.

Viimase grupi võitjaks tuli taaskord Tuletõrje Selts, teine koht Ursa Major, kolmas Rahvamaja Näitering ja neljas Libatse Särtsakad Tüdrukud.

Jüriööjooksu protokolliga saab tutvuda spordikeskuse kodulehel www.pjsk.ee.

Korraldajate nimel tänan kõiki osalejaid, toetajaid, korraldusmeeskonda, esinejaid, rajakohtunikke, politseid ja kõiki teisi, kes olid abiks meie valla rahvaspordiürituse korraldamisel.

Kooliteated

• **Pärnu-Jaagupi Muusikakool ootab uusi õpilasi** vastuvõtukatsetele. Katsed toimuvad kolmapäeval, 18. mail kell 17.30 muusikakoolis (Kooli tn 2). Palume musikaalsuskatsete jaoks ette valmistada üks lihtne laul vabal valikul.

• **Pärnu-Jaagupi Põhikooli (hetkel gümnaasium) sügisel 1. klassi tulevate laste vanemate koosolek** toimub esmaspäeval, 23. mail kell 17.00. Samal ajal kohtub õpetaja lastega. Kogunemine III klassi ruumis (B korrusel).

• **Kontsert-tänuõhtu lastevanematele** Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumis toimub reedel, 27. mail kell 18.00. Esinevad Pärnu-Jaagupi Muusikakooli ja Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi õpilased. Direktor teeb ülevaate kooliaastast.

22. aprillil möödus sajand Pärnu-Jaagupi Keskkooli esimese direktori, eesti keele ja kirjanduse õpetaja ning meie klassijuhataja Juta Kubja (1916-1985) sünnist.

Mälestab 10. (1965) ja 14. (1969) keskkoolilend.

Lõpuaktused valla koolides ja lasteaedades

- 27. mail kell 17.00 Libatse lasteaia lõpuaktus.
- 2. juunil kell 18.00 Libatse kooli lõpuaktus.
- 3. juunil kell 18.00 Vahenurme lasteaia ja kooli lõpuaktus.
- 3. juunil kell 9.00 Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi 1.-8. klass (koolimuuseumi hoovil).
- 3. juunil kell 13.00 Pärnu-Jaagupi Muusikakooli 1.-3. ja 5.-6. klass (muusikakoolis).
- 3. juunil kell 18.00 Pärnu-Jaagupi Muusikakooli 4. ja 7. klass (muusikakoolis).
- 19. juunil kell 14.00 Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi 9. klassi lõpuaktus (spordikeskuses).
- 20. juunil kell 16.00 Pärnu-Jaagupi Gümnaasiumi 12. klassi lõpuaktus (spordikeskuses).

Kobakäpa karikas 2016

Erika Lilleorg

Tänavusel turniiril osales 8 mees- ja 8 naiskonda. Võitjad selgitati välja väga tasavägiselt võistkondade vahel, kogu päev kulges üksteist toetavalt ja sõbralikult. Eriti jäi silma Kehtna meeskond, kes elas kogu tiimiga kaasa oma naiskonnale. Väga tubli oli Pärnu-Jaagupi poiste võistkond, kes andis meestele väarika lahingu. Suur heameel oli kolme uue tiimi liitumise üle meie turniiriga ja ka tagasiside nendelt oli väga positiivne ning kindel soov ka edaspidi turniiril osaleda.

Sel korral tulid karikale Roheline- Ring meestest ja Pärnu-Jaagupi II naiskond naiste arvestuses. Auhinnaks kingiti neile võrkpallid, et edaspidi rohkem treenida. Meeldiv üllatus tuli spordihoone poolt, kes pani välja kõige kobamatele kotitäie

puuvilju ja kommi.

Mälumäng võistkondade vahel lõppes väga tasavägiselt ja võidu võttis VK Seltskond naised. Õhtu lõppes meeleoluka peoga rahvamajas. Suur tänu kõikidele mängijatele ja abilistele, kes aitasid kaasa turniiri korraldamisele.

Mehed	Naised
I koht Are	I koht Sauga
II koht Vaheka	II koht VK Seltskond
III koht Vigala	III koht Märjamaa
4. Poisid	4. Kehtna
5. Halinga	5. Vigala
6. Kehtna	6. P-J I
7. VK Seltskond	7. Ruila Turba
8. Roheline-Ring	8. P-J II

Hajaasustuseprogrammi taotlusvoor on avatud

Rita Reppo

Keskkonnanõunik
rita.r@halingavald.ee

Maavanem kuulutas hajaasustuse programmi 2016. aasta taotlusvooru avatuks.

Programmi eesmärgiks on hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele tagada head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele hajaasustusega maapiirkondades.

Eesmärgi saavutamiseks toetatakse programmi majapidamiste veesüsteemide, kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi.

Hajaasustuse programm on suunatud kõigi Eesti maakondade hajaasustusega piirkondadele.

Programmi raames saab taotlejaks olla füüsiline isik, kes vastab kõigile järgmistele nõuetele:

- taotleja alaline elukoht on taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist kuni toetuslepingu sõlmimiseni punktides programmi 1.3 ja 2.1 nimetatud piirkonnas asuv majapidamine, millele toetust taotletakse;
- taotleja elukoht on rahvastikuregistri andmete kohaselt katkematult taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist kuni

toetuslepingu sõlmimiseni majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse.

Maksimaalne toetus programmist ühele majapidamisele on 6500 eurot. Programmist eraldatud toetuseks loetakse ka ajavahemikus 2011–2015 hajaasustuse elektriprogrammist, hajaasustuse veeprogrammist ning hajaasustuse programmist saadud toetuse summa. Varasemate mitut majapidamist hõlmanud, projektide puhul jagatakse saadud toetus arvestuslikult majapidamiste vahel võrdselt.

Iga programmi punktis 6.1.1 kuni 6.1.4 nimetatud valdkonna jaoks on võimalik toetust saada programmist üks kord. Programmist toetuse saamiseks loetakse ka punktis 5.5 loetletud varasematest programmidest toetuse saamist. Teistkordset toetust sama valdkonna rahastamiseks võib anda juhul, kui toetuse saaja on sama valdkonna eelmise toetuse täies mahus tagastanud põhjusel, et projekti eesmärgid ei olnud võimalik saavutada.

Projekti ajalise kestuse arvestus algab toetuslepingu sõlmimisest. Projekti elluviimise maksimaalne on 15 kuud, välja arvatud programmi punktis 15.8 nimetatud juhul.

Toetatakse tegevusi majapidamistes, mille omanikuks on taotleja, taotleja lähisugulane (vanavanem, vanem, vend, õde, laps, lapselaps) või hoiulane (abikaasa, abikaasa vanem, vend, õde,

laps). Tegevusi majapidamistes, kus taotleja on majapidamise valdaja, toetatakse tingimusel, et valduse aluseks on kirjalik leping, mis kehtib vähemalt kolm aastat taotluse esitamise päevast arvates.

Korterelamute puhul toetatakse tegevusi juhul, kui vähemalt 50% korterelamus elavatest leibkondadest vastavad punktis 4.1 nimetatud nõuetele. Programmi punktis 5.5 nimetatud maksimaalse toetuse summa arvestamisel majapidamise kohta võetakse majapidamistena arvesse neid leibkondi, kes vastavad punktis 4.1 nimetatud nõuetele. Taotlejal tuleb võimaldada pärast projekti lõppemist kõikidele korterelamu elanikele võrdne ligipääs rajatavale infrastruktuurile. Taotlejal peab olema korteriomanike vahel kehtivale kaasomandi valitsemise korrale (sh korteriühistu põhikiri) vastav teiste korteriomanike kirjalik nõusolek, milles nõustatakse toetuse taotlemisega ja punktides 14.8.1 ja 14.18 toodud kohustustega.

Programmdokumentis kehtestatud nõuetele vastavad taotlused koos lisadokumentidega tuleb esitada majapidamise asukohajärgsele vallavalitsusele hiljemalt 3. juuniks 2016.

Toetatavate tegevuste ja abikõlblike kulude loetelu ning taotlemise tingimused on kehtestatud riigihalduse ministri poolt kinnitatud programmdokumentiga „Hajaasustuse programmi 2016. a programmdokument“.

BÄNDIDE ÕHTU PÄRNU-JAAGUPIS
12. mail kell 17.00 gümnaasiumi aulas

Esinevad Pärnu-Jaagupi Muusikakooli ja Pärnu Muusikakooli ansamblid. Juhendajad Marge Lumisalu, Marek Talts, Erko Niit, Indrek Palu ja Elena Mägi.

Maima Masinapäev 2016

Jaan Eelmaa
Tiit Talts

Tänavu 14. mail toimuvad Maima Masinapäevad on järjekorras juba neljanda. Asi sai alguse 2013. aastal, kui MTÜ Maamootor oli jõudnud oma tegemistes sinnamaani, et endine puutöökoja hoone paistis juba kenam välja ja korrastatud ümbrus lausa ootas mingi ürituse toimumist. Ilmselgelt just vanatehnikaga seotud üritust. Nii saigi välja kuulutatud vanatehnika näitus ja masinaosade ostmise-müümise-vahetamise võimalus Maima Mailaada nime all. Huvilisi oli, see andis julgust 2014. aastal taas Mailaat korraldada. Sedakorda olid peale mootorraste ja autode näitusel ka mõned traktorid. Omajagu elevust tekitas endisaegse linttraktori KD-35 käimapaneku protseduur ning võimalus seda ka liikumas näha. Huvi, juttu ja mälestusi sai rohkem kui küllaga, nii masinate vahel kui ka improviseeritud vanade tehnikadetailide väljapaneku juures. Sai selgeks, et järgmisel aastal üritust planeerides peaks suuremat tähelepanu

pöörama just traktoritele. Igati maa- ja põllumajandusega seotud tehnika, mis väärib suuremat tähelepanu. Nii saigi 2015. aastal välja kuulutatud Maima Masinapäev, mille raames ürituse eriks kujunes Eesti esimene Lanz-Bulldog tüüpi traktorite kokkusaamine. Suur osa selles on ka Eero Kotliil, kellel eelmisel aastal sai oma traktor peaaegu töökorda ja tühi koht näituseraas jäi kripeldama. Ta on eesti Lanzide ajalugu päris põhjalikult uurinud ning ülevaade käesolevaks ajaks säilinud Lanzidest on täiesti olemas. Töestuseks neli töötavat isendit Maima Masinapäevadel Väike-Maarjast, Häädemeestelt, Põllumajandusmuuseumist ja Sillaotsa Talumuuseumist. See viimane on üks suurimaid mudeleid ja taas töökorda seadmine jõudis õigeks ajaks peaaegu lõpule. Igatahes üsna esimesed käivitamised said just sel korral Maimas tehtud. Vaja läks küll nelja mehe rammu ja kahe mehe juhendamist, kuid käima see lõpuks läks. Teiste traktoritega aga tegime kõrvalasuval kesal prooviküнди, mis tänapäeva inimestele tundus müstikana. Kuidas on võimalik selliste primitiivsete riistadega täiesti korralikku küнди teha? Aga eks iga uus olegi hästi ära unustatud vana. Selleaastase Maima Masinapäevade teema oli valmis juba eelmisel aastal. Kuna prooviküнди olime teinud Oliver tüüpi adraga, mis kuulub Fordson traktoriga komplekti, siis oli asi klaar. Masinapäeva eriks saab Eesti esimene Fordson tüüpi traktorite kokkusaamine, kus näidatakse ka küндmist. Lisaks on veel plaan tutvustada endisaegseid meetodeid raudkivide lõhkumisel. Vanasõidukite näitusele on loomulikult oodatud kõiksugu vanad masinad, nii suured kui väikesed. Samuti on teretulnud need asjahuvilised, kellel kuurinurgas järele jäänud mingisuguseid masinaosi, tööriistu, kirjandust, pilte jne. Ootame ka talukauba pakkujaid puulusikatest labidavarteni ja hapukurgist sibulateni. Pakume ka tsipake meelelahutust, mistõttu loodame, et vaatamist ja uudistamist jätkub tervele perele.

Palvapäeva tähtsus

Aino Piibelegt

Palvapäev on tõsine kristlik püha, mis asetab meid meie eluga Jumala ette. Missugused puud me oleme? Kuhu sirutame oma tõelise elu juured? Kust ammutame jõudu, et elada kooskõlas Jumala mõtetega õnnistatud elu? Ühte peaksime küll teadma: õnnistatud elu allikas ei ole meis endis, see ei ole ka inimestes, vaid ainult Jumalas. Meie ei leia teda, kui mitte Jumal oma imelises, seletamatus armastuses ei oleks meid enne otsinud ja oma Pojas leidnud. Meie ei saa teha olematuks ega kõrvale lükata käskusid, mis väljendavad tõe ja juhiseid meie elu ja hinge kohta. Meie ei saa kustutada arvestama nende seadustega. Jumal andis nad Moosese kaudu kahel käsulaulal. Esimesel seisab kolm esimest käsku, mis õpetavad meile õiget vahekorda Jumalaga. Teisel käsulaulal öeldakse meile, et õnnistatud elu jääb meile kättesaamatuks, kui meie ei sea korda suhteid ligimesega. Ta vaatab minule ja sinulegi silma ja küsib: „Missugune on sinu

Henn Lahesaare kirjanurk

Lapsuke peibutuslinnuks

Meie ühiskond on kirev. Kõrvuti igati tublide ja toredate inimestega, võib kohata olevusi, kes küll inimeste nime ei vääri. Selle tõestuseks üks ebainimlik näide. Linnapargis pingil istub väike tüdruk. Tema jalge ees on savist vaas. Vaasil vanema proua pilt ja selle all appihüüdev tekst—aidake minu memmekest matta. Inimesed mööduvad, peatuvad ja libistavadki vaasi eurosid, ei luba ju eestlase süda hädasolevast lapsukest

Täis tasku...

...kuid õnnetu elu. Sellisele veendumusele jõudsid ühe rikka, kuid äpardunud eluga mehe lähedased ja sõbrad. Toomas oli mees, kes uue riigi algusest peale sattus uusriikaste reele. Raha teenis ta igati küll ausalt, aga ka ei peljanud kahtlasi meetodeid. Edu ei lasknud kaua oodata—uhked autod, vägev maja, mitmed

mööduda. Siis aga koorub välja julm fakt—tüdrukukene on peibutuslinnuks linnas tuntud joomarist naisele! Loomulikult ei tea kõik seda. Nii kogunebki tüdrukese vaasi rahakest, mille “emme-kene” kõrist alla laseb. Vot nii on lood emaarmastusega meie toredal ajal. Õnneks on loo finaal vääriline “emme-kesele”—politsei lõpetab kõrvalpingil konutava naise tsirkuse.

välisreisid ja kõik muu, mis oli omane uusriikkale. Ainus, mis puudus, oli...perekond. “Miks?” uudishimutsesid paljud. Siis kooruski välja julm tõde—Toomasele oli tähtis vaid vara ja enda heaolu. Teistega ta ei arvestanud teps mitte. Nii ei suutnudki ükski naisolevus temaga leppida. Kuidas saigi see võimalik

vahekord Jumalaga, missugune kodustega, naabritega, oma usukaaslastega?“ Nii kutsubki Jumala armastus meid analüüsima oma elu. Me tuleme kirikusse ja kummardame vaikselt sinnapoole, kus on Õnnistegija rist. Rist tähendab kohut ja surma, aga ka armu. Kristuse ristilt kuuleme Jumala kutset ja armurikast kõnet ning kinnitust: “Sa ei ole üksi, sa ei ole hüljatud. Vaata, ma olen sind igavese armastusega armastanud, sellepärast olen ma sind heldusega tõmmanud. Sa oled minu oma.” Me ei pea siis ka raskeks ega koormavaks hommikul üles tõustes kummardada oma Looja ette, pannes käed tänapalveks kokku, et tänada Teda kingitud algava päeva eest. Ei unusta ka siis käsi seada tänapalveks söögilauda istudes. Kui sa ammutad jõudu sellest teadmisest, et Kolmainus Jumal on koos sinuga hommikul är gates, õhtul uinudes ja teadmises ning usus, et ta valvab sind ka öötundidel, siis oled kui kojujõudnu. Kallis Isa taevas, me tahame sind tänada sinu kalli Poja Jeesuse Kristuse eest, tema ristisurma ja ülestõusmise eest. Täname sind kõige loodu eest, kõige andide eest, igapäevase leiva eest, sinu suure armastuse eest ja kõigi inimeste eest. Inimeste eest, keda sa oled meie kõrvale pannud. Kõigi omaste eest, keda sa oled meile kinkinud ja tänu ka nende eest, kes on olnud meie kõrval. Palume sinu kaitsva varju alla kõik kristlikud kirikud, õpetajad ja sõnakuulutajad. Hoiä, kallis Issand, meie Maarjamaad ja rahvast. Ole oma armuga ligi meile kõigile, kes me sinu

Veelkord trahvide suurendamisest

Trahvide vajaduses ei kahtle keegi. Probleem seisneb aga muus, kuidas trahve kätte saada ja kas neid suurendada või mitte? Arvamusi on mitmeid ja väga erinevaid. Ühes ollakse aga kindlad—trahvid peavad olema tasutud. Juba praegu on aga paljudel inimestel raskusi trahvide tasumisega. See toob omakorda kaasa vajaduse teostada mitmeid erimenetlusi trahvide asendamiseks kohtute poolt.

olla, kui eksisteeris ainult Toomase soov ja tahtmine. Nii jõudiski lõpuks kätte ka kardetud krahh. Ükski õrnapoole esindaja ei soovinud rikkuriga enam tegemist teha. Nüüdseks on saanud rikkurist üksiklane vana mees, kes istub oma rahahunniku otsas üksinda. Seega, rikas ja rahakas pole kohe kindlasti paha

olla, aga ka rikkana pead sa eelkõige jääma INIMESEKS! Vastasel juhul ähvardab Sind üksindus ja kaaskodanike põlgus. On, mille üle järele mõelda!

*Olgu kaval: ärgis või tahi, ikka ja alati kõige vastupidavamateks, paremateks ja odavamateks traktoriteks ostuvad **Fordson** traktorid. Sellepärast tarvitavad kõik põllumehed ainult maailmakuulsaid Fordson traktoreid.*

Maima Masinapäev 2016
14.mail algusega kell 10.00

Fordson traktorite Eesti esimene kokkusaamine

Kaupleva oodatakse ehtsa talu- ja kodukaubaga, käsitöö, auto, traktori ja kõiksugu muude liikuvate ja liikumata masinate varuosadega ning muu asjakohase vanavaraga. Kauplemiskoha saab tellida 5 euro eest, mille sees on lisaks platsile ka tummine supp kehakinnituseks.

Vanatehnika näitusele on oodatud kõiksugu masinamede igat sorti suuruse ja tegumoeaga masinatega.

Masinapäeva eri on Eesti esimene Fordson traktorite kokkusaamine, mille käigus proovitakse järele ka nende masinate küндmise headus. Prooviküнд Oliver tüüpi adraga otse pealtvaatajate silme all.

Päevakorraldajana annab juhatast raadiohääli ja teletäht Kertu Jukkum. Meelelahutust pakub noorte karmoskaansambel „Üks teine 5“ ja lauluselts „Mõnusalts“. Helitugevuse eest hoolitseb Heini Soobik.

Peale selle annab Hardi-Sander Luik õpetust maakivide lõhkumiseks traditsiooniliste töövõtete abil

Kauplemisinfo ja eelnev kohtade registreerimine 10. mails mobiiltelefonil 513 3839 Jaan Eelmaa. Muu tehnika alane info 521 3692 Tiit Talts

Orientiiriks: sõita Pärnu-Jaagupist 7 km Vahenurme poole, siis poe juurest vasakule ja veel 3 km

Lugupidamisega MTÜ Maamootor

poole üles vaatame, sinu armu ja halastust palume nii endale kui ka oma lastele ja järeltulevatele põlvedele. Ära keela oma armastust neile, kes sind veel ei tunne. Ole toeks ja abiks kõigile haigetele, lohuta leinajaid, ole ligi neile, kes vaesuses, ahastuses ja muus kitsikuses on. Ole kõigi kodututega, eriti lastega, kes on kaotanud kodu ja peavad taluma vanemate hüljatust. Me palume sinu õnnistust oma igapäevastele töödele ja tegemistele. Issand, õnnista riigijuhte ja presidenti, anna tarkust ja usku sind kuulata ja sinult nõu küsida. Ole oma õnnistusega ligi meie EELK-le, kiriku valitsusele ja peapiiskopile. Õnnista kõiki kuulutajaid ja sinu riigi töötegijaid. Eriliselt palume sinu kaitse alla oma kodud, kodukiriku, õpetaja ja kõik töötegijad ja nende pered. Anna tarkust ja kannatlikku meelt koolis õpetajatele, lastele sõnakuulmist ja vastuvõtmist kõiges, mis neile õpetatakse. Anna jõudu edasi astuda selles pimedas maailmas. Juhi ja saada meid kõikjal ja kõigil päevadel, mis sina, Issand, kingid oma armust. Ole ikka meile kõigile ligi oma andeks-andva armastusega. Seda kõike palume sinu kalli Poja Jeesuse Kristuse nimel. Aamen!

TEISIPÄEVAL, 3.05 kell 17.00 MEIE LASTEAIAS

Loeng lapsevanematele

LAPSE SEKSUAALSUS

TEEMAD

- Pele mill lapse seksuaalsust arvestat
- Väikesele lapsele seksuaalsustega
- Kuidas seata lapse käitumisele lapsele arusaadaval viisi
- Normaalne ja ebanormaalne suhtumine ning käitumine
- Kuidas käsitada lapsele kehtestatud ja seadustatud mõistatav lapse hoiakute kokkuvõtet
- Mida rääkida seksuaalsust kohta 2-4 ja 5-7-aastastele lastele
- Kuidas rääkida lapsele kehtestatud ja seadustatud mõistatav lapse hoiakute kokkuvõtet
- Mida teha kui laps muutub teiniks
- Kuidas õpetada lapsele kehtestatud privaatsust ja piiride kehtestamist
- Mida teha kui lapsel mõningat arst ja psühiatrit
- Kuidas rääkida lapsele viitavastamisest ja lapse südamisest
- Mõistatavud näited ja seksuaalsust alatoonga kommentaari
- Mõistatav on lapse seksuaalsust arusaadavuse summatist ja õhutamist
- Mida rääkida lastele korrektsust ja kuidas lapse nende eest kaitsta

LEKTOR: Rait Püvi
LOENG: 1,5 tundi ehk 2 akadeemilist tundi

MINISTRIKONN
www.mestompiis.ee

Mälestustesari “Jaagupi poisid (1945-1964)” 9

Aldo Kals
26.12.2014

Algus Valla Teataja märtsikuu numbris.
Kord tuli meile korstnapühkija. Ta rääkis, et vaatas koolima-
ja katuselt kui ilusad sirged olid meie õnapuuirivid. Kõige
maitsvamad olid kindlasti kuldrenetid. Ükskord astus meile
sisse keegi meie krundist mööda sõitnud aiandussöber. Tema
huvi äratas üks tulipunane õnasort, mille pookeoksa ta meilt
palus. Millegipärast kasvatati meiekandis vähe pirnipuid. Üks
oli siiski meie aias, aga vilja see ei kandnud. Isa oli ei tea kust
kuulnud, et sellisel puhul on vaja tüvesse nael lüüa. Ta tegigi
seda ja 1976. aasta sügisel oli puu lookas pirne täis. Seda aga
esimest ja viimast korda. Kui viljapuud veel väikesed, olid
nende vahel kartulivaod, hiljem rändasid need üle Männi tee
suurele põllule, kus paljudel alevi elanikel oli oma peenramaa.
Aeda jäi aga kasvuhoone, mis eslotsa puidust ja klaasidega,
hiljem kilega kaetud armatuurrauaust sõrestikuga. Hooldamist
nõudsid kurgid ja tomatid. Kastmiseks vajalik vesi soojenes
selle kõrval istmetena kasutatud kahe lameda kivimüraka vahel
maasse süvistatud suures pajas, mis kunagi teenis leivatööstust
Pargi tee 2.
Kõnealune peenramaa laius Kalli maantee ja surnuaia vahel
ning oli kirikumõisa kunagine suur põld. Seda oli juba neljal
korral kahe vakamaa kaupa kalmistu tarvis kärbitud. Hiljem
hariti see suureks viljaväljaks, kus ainsatki umbrohuliblet ei
kasvanud. Põllu Männi tee poolses servas oli mööda endist
kraavipõhja pajuvõsa. Sealt surnuaia taha viinud karjateele
kogunes suvehooaja igal õhtul lehmapidajate jutukoda, kus
kõik päevauudised edasi anti. Lehmale ja meiereile kuulus
alevirahva toitlustamisel ja majandamisel tähtis koht! Samad
sõnad kärsakandja kohta. Mõneski õues kaagutasid kanad ja
määgisid lambad ning isegi haned, kitsed, küülikud ja mesi-
lased rikastasid jaaguplaste toidulauda. Alevi põllulappidega
tulid toime kolm-neli hobusekronu, aga aeg tõi sinna ka sinises
suitsupilves punast värvi, “sipelgaks” kutsutud traktorid. Otse
üle Männi tee oli tilluke kolmnurkne heinalapp, mida harisid
Aasanurme eit ja taat. Selle pind oli väike, aga kui kõik heina-
kõrred kokku korjati, sai saotäis lehmaseõõta. Hiigelsuure r-
astatega kärul veeres see Pärnu mnt 30 õue. Uskumatu küll, aga
Männi tee kõrvale, tammi parempoolse serva kõrvale, kogunes
lumesulamise aegu suur veteväli, kus sai isegi parvetada.
Kui meie õunaaed oli veel rajamata, läks üle meie maa kooli
ja alevi suusavõistluste rada, mis viis ümber surnuaia ja sealt

Elmu Rukki päevikust

Kohtumine “päästjatega”
10. juuli 1941. Inimesed olid hirmul ja ei teadnud mida teha.
Tööisu oli kadunud. Ei magatud kodus, vaid heinaküünides
ja isegi põllukraavides. Punaste tegemised olid enam kui vae-
nulikud. Nende tegelaste kriiskavad kõned olid ähvardavad. Ja
mitte ainult ähvardavad, vaid nad lõppesid arreteerimistega ja
lõpuks juuniküüditamisega Siberisse. Õudne!
Rahvas ootas. Rahvas palus. Rahvas lootis – tuleks vaid sõda!
Ja lootus näis realiseeruvat Saksa-Vene sõja algusega 22. juunil
1941. Molotov lubas anda sakslastele hävitava vastulöögi. Sta-
lin otsustas kasutada põletatud maa taktikat. Üksikud Soomest
saadud teated olid lootustandvad.
8. juuli 1941. Vene raadio teatas sakslaste tagasilöömisest Riias
Düüna (nüüd Daugava) jõel. Ehmatuse oli punaste leeris suur,
kui keskpäeval marssisid Saksa väed Pärnusse ja jõudsid õhtuks
Aresse. Sealt lasti Kangru külas Hendrik Rehe elumaja põlema.
Samas olid Saksa grenaderid kohal ja aitasid vara päästa. Pääst-
jad olid saabunud. See kõik julgustas meid uuesti elule.
10. juulil võtsime kaks Sõõrike küla poissi, mina ja Peetri Evald
Kruusmaa jalgratastega ette 12-kilomeetrilise teekonna Pär-
nu-Jaagupisse. Tahtsime sakslasi näha.
Saimegi kohale. Kiriku all suurte puude varjus nad olidki.
Sõjavoroor korras end—pesti, aeti habemeid, söödi, aeti jut-
tu, puhati. Jämedajalgsetele ardenni tõugu raskeveorakendis
hobustele olid heinatukad ette pandud.
Õhus kuuldus mürinat. Selgesti märgatav viisnurk kahepin-
nalisel lennukil lendas üle. Sakslased hõikasid meile midagi.
Me saime aru käte vibutustest, et laske pikali. Õhus rabises
midagi. Meid tulistati. Sakslased ei teinud sellest rabinast välja.
Meil tuli aga sellega esimesed tuleristsed üle elada. Olime oma

lauluväljaku kaudu tagasi stardi-finišipaika rohelise internaa-
di juurde Kalli mnt 1. Millalgi ehtasime ümber krundi, siis
veel Pööraveres elanud, Aare Mühlbergi vahendusel sealsetest
metsadest pärit pikkadest lattidest aia, aga hiljem lippidest
plangu ja istutasime kuuseheki. Selle sirgudes ääristas krunti
üksnes hekk. Eksisin vist looduskaitserieglite vastu, aga tõin
1960. aasta juulis Saaremaal jalgrattamatkal olles takjalehesse
pakitult Kuressaare linnuse vallilt oma aeda ühe viinamäeteo.
Aastate jooksul tigu paljunes ja seda jätkus kõikjale. Sel ajal
teadsin lähikonnas viinamäetigu vaid Are mõisa pargis olevat.
Kui majal veel telliskivivoodrit polnud, oli selle küljes ka mitu
kuldnokapuuri ja plekksilt maja numbri, tänava ning omaniku
nimega. Et võõramaalased ära ei eiksiks, oli plangu küljes täna-
vasilt lausa kahes keeles. Samad sõnad tänava sissesõidu kõrval
posti otsas haigla punase ristiga teeviida kohta.
Külm oli kunagi majaperemehe Jüri sõrmed ära võtnud ja kõi-
ki neid tal polnud. Ka oli ta kirglik piibumees ja talle meeldis
köveraid naelu sirgeks toksida ja neid mõõdu järgi plekk-kar-
pidesse koguda. Ka tegeles ta ploomide kuivatamise ja neist üli-
maitsva kompoti keetmisega, mida ta ka meile pakkus. Üldse
oli meie ja tema toitlustamine paljus ühine, ema tegi süüa meile
ja talle ka. Jüri kandis alati vesti ja õues riidest nokaga mütsi.
Ka oli tal kombeks maha sülitada.
Neil aegadel vist pensioni saamise õigust polnud. Peremees Jüri
elatus üürist. Tema pesu pesi Minna Tõnismäe Pika tänava ma-
jast, mis asus August Sõmeri maja nr 10 naabruses. Peremeest
käis vaatamas tütar Naima Peetson Vahenurme küla Kobas-
saare talust. Tema poeg Ants oli minu tulevane klassivend, aga
esimest korda saime kokku tema vanaisa Jüri matustel Uduvere
surnuaias. Viimast korda kohtusime jälle samas 1984. aasta
suvel, kui ta oma traktori tõstekäppadega paigaldas kohaliku
kultuuritegelase Hendrik Lusika ränkrasket hauakivi. Pere-
mees Jüri olnud Enge mees, kes tuli elama venna Aleksandri
majja. Kuna vennale elu Eestis ei sobinud, lahkus ta 1941. aastal
nõukogude tagalasse ja sinna ta jäigi.
Ühel talvapäeval leidsime peremehe Jüri laua tagant surnult
istumas piip sõrmede vahel. Eelnevalt ütles alevi keegi „sel-
geltnägija“ isale, et mine koju, seal on surnu ja nii see oligi. Tuli
väimees Anton, võttis äia sülle ja ta viidi lahkamisele, kus Jüril
avastati lahtine tiisikus. Me aga elasime koos temaga päris mitu
aastat. Selle eluohtliku haigusega oli seotud minu venna Asko
ränk haigestumine 1953. aasta suvel tuberkuloossesse menin-
giiti, tema ravi Tallinnas ja järelravi Lustivere sanatooriumis.
Jäin oma pere lastest koju üksi.

1954. aasta kevadel jäi mul I klass seljataha ja suvel kolis isa
oma täitevkomitee „Molotoviga“ Uduvere preestri Konstantin
Kausi perekonna Põltsamaale. Meil polnud aimu, et oli tegemist
kunagi konservatooriumis käinud vaimulikuga, kes õppis koos
Tiit Kuusikuga. Uduveres elasid nad Kergu mnt 89. Preestri
kõik kolm poega olid minu koolivennad, Meelis koguni klassi-
vend, Peeter ja Andres olid meist vanemad. Põltsamaal, ilmselt
õigeusu kiriklas, oli meile kaetud peolaud, mille sarnast elus
pole näinud – see oli üle kuhjatud kõikvõimalike roogadega,
kus andsid tooni igat masti koogid ja pirukad ning tuhksuhk-
ruga üle puistatud värviliste kreemiõitega kaunistatud tordid,
mis võtsid silmad kirjuks! Tõime seekord Põltsamaa lähedalt
Lustivere sanatooriumist ka Asko koju. Selsamal, 1954. aastal,
lõpetas minu õde Tallinna kehakultuuritehnikumi ja ta suunati
tööle Karksi-Nuia Keskkooli. Seal töötas ta kogu oma elu ja on
seal praegugi.
Ema pidas läbirääkimisi Jüri tütrega ja võeti suund maja ostmi-
sele. Oli ka teisi tahtjaid, aga maja ostsime 4000 rubla eest meie
11. jaanuaril 1955. Oli probleem sideasutusest vabanemisega,
aga ka see läks korda. Kui õigesti mäletan, kolisid nad Loomse
küla perekond Kirsti Ruuga talu maanteepoolsesse ruumi.
Asko lõpetas 1955. aastal temast aastajagu noorematega 7-klas-
silise kooli ja jätkas 8. klassis. Kahemees ta polnud, aga 1956.
aasta kevadel ta lõpueksamitele ei läinud ja asus sügisel koos
oma klassivenna Endliga Tallinna 2. tööstuskooli laevaremon-
dilukksepaks õppima. Seal sai tal mingi eluring täis, sest oli
korteris oma kunagises kodus, Pärnu mnt 256, kus temast ja
õest on 1942. aastal pilt tehtud! Selle teise korruse ahjuga toa
põrandalaudade all peaks tänini isa peidetud revolver olema.
Kord aastaid hiljem astus samasse majja oma kunagist elupaika
vaatama isa ja leidis voodis pikutamas, seal siis korteris olnud
kinomeheks õppinud, minu koolivenna Mati Rosensteini! Nii
väike see maailm ongi!
Asko omandas keskariduse töölisnoorte õhtukoolis ja astus
1967. aastal Tallinna merekooli, mis jäi tal pärast 3. kursust aga
pooleli. Suurem osa tema elust möödus siiski merel.
Niisiis jäin 1956. aastal jälle üksi koju, aga meie juurde tuli
sama aasta sügisel kaheks kooliaastaks elama keskkooli 4. len-
nus lõpetanud minu täditütar Malle Pitsal. Tema ja minu ema
olid õed. Mäletan, kuidas tädimees Prits suhteid korraldas. Ta
tõi mulle kingituseks hiiglasuure õuna ja viis rubla peale selle!
Kui saime Männi tee 2 omanikeks, lõhuti seal suur pakivist
ahi, mille ukseuu oli üle pliidi kõõki. Uue ahju ja glasuur-
pottidest vasksete kaitse- ja riputamistorudega pliidi ehtas
pottseppmeister Oskar Kallast, kes elas Kergu mnt 28. Temagi
poeg Ants, keda me Atsiks kutsusime, oli meie koolivend. Mui-
de, omakorda tema meremehest venna naine Maaaja oli tuntud
käitumisõpetaja. Ahi sai valmis just siis, kui ilmus Giovanni
Boccaccio kurikuulus teos. Üks peretuttav soovitas naljaga
pooleks see raamat ahju esimese tulega ära põletada. Kuna uus
ahi oli endisest väiksem, tekkis ukseauk meie toa ja kunagise
pimiku vahele. Vanast pimikust ehitati ka aken õue, mis paik-
nes maja külge ehitatud sealauda kõrval. Nüüd oli meil ruumi
ja tõime Kuuse talust ära oma Tallinna-aegse uhke klaasidega
kõrge puhvetkapi, mille juures oleme õues pilti teinud. Kui liini
tehniline sõlm ära kolis, saime nende toa endale. Seal oli suur
ümmargune plekkahi, mis oli pööningul pika lõõrislepi abil
korstnaga ühendatud. Hiljem asendas seda väiksem neljakan-
diline plekist kestage ahi, mille ehtas ja ühendas uue korstnaga
Artur Lohu Karja tänava majast 4.

Jätkub

Pärnumaa savi- ja tellisetööstustest

Eero Kotli

Algus Valla Teataja märtiskuu lehes.

Endisi tööstusi praegusel Pärnumaal

ALLIKUKIVI-VOLTVETI kandis on teada vähemalt 5-6 tööstust.

Voltveti ja Kärsu mõis kuulusid Heinrich Oscar v Stryck'ile. 19. saj lõpul vastutas Kärsul telliste valmistamise eest meister Hagemann. 20. saj algul oli tellisetootmine juba Voltveti mõisas, kus meistriks oli K. Arndt.

Jaan Vene ja I. Kühle Voltveti tellisetease algusaastaks on märgitud 1910, ilmselt võtsid nad üle mõisa tootmise. Põletati telliseid ja hiljem toodeti ka drenaažitorusid ja katusetelliseid. Tehas hävis tulekahjus 1929. See küll taastati, kuid kahjuks endist „hiilgust“ enam ei saavutanud. Jaan Vene elutee lõppes pealekaebamise tõttu Siberis. Eduard Kiss'a tööstus kasvas suuremaks kui Vene oma ja selle tootmisvõimsuseks hinnati 400 000 tellist aastas. Toodeti ka peenkeramikat. Eduard Kiss siirdus 1944. Läände pagulusse. See tööstus oli allikmaterjaliks Peet Vallaku novellile „Epp Pil-larpardi Punjaba potitehas“.

Jüri Annus tootis perega telliseid alates u 1935.

Juhan (Ernst) Kiviselg, Kivitare talu tööstuse tootmisvõimsu-seks oli 70 000 tk.

Jüri Sandberg, võitööstus kuivatas jõelammi, kus ta tegi perega telliseid. 1930ndate keskel omandas selle Eduard Kiss.

Ääre talu tööstus. Internetis on foto kolmest noormehest ja üle savitiigi paistavast telliselöövist. Praegu on ebaselge, kas see on üks ülalolevatest või eraldi tööstus.

Sovjetiajal ühendati kõik Allikukivi tööstused „ühe mütsi“ alla. Anikoorma – Siberi tööstus, Vihrast mõni km lõunas, on mär-gitud verstakaartidel üle 100 aasta tagasi. 1940. hinnati sealseks tootmismahuks 300 000 tellist.

Are mõisa lähedal, Arrode nimelisel kinnistul, oli 20. saj algul äripidajaks Thomson. Päriveri küla tellisetööstuse aas-tatoodanguks hinnati 1940. aastal 80 000 tellist ja 20(0) 000 katusekivi.

HÄÄDEMEESTE ümbrusest on teada vähemalt 7 tellise- ja savitööstust.

Mudaoja talu maal oli Häädemeeste valla ametlik savivõtu koht.

Jaagup Rasti tellisetehas. Häädemeeste jõukas talupidaja ja vesiveski omanik kutsus 1901. Arumetsa serva rajatud tellis-kivitönki tööle Karl Pääsuke'se, kes oli Õisus (Kalvre), Tõllal Voltveti lähedal ning Kõpus tellisetegemist õppinud ja sellega leiba teeninud.

Ilbaku - Ristmäe savitööstuses toodeti nõusid, ahjupotte ja telliseid.

Aarni telliskivitööstus, Nikolai Loosaar (1884-1970) alustas 1910. ja tootis telliseid, katusekive ja drenaažitorusid. Ametis oli 5-6 töölist. Põletamine toimus poolringahjus, millel kütmi-seks „12 toru peal“.

Karl Pääsuke'se poeg Prits (s 1887) asutas Äрма talu maadele

Sindi-Lodja Auru Telliskivi Vabrik 20. sajandi alguses. Foto: erakogu.

Pärnu Tellisetehas 1949.

Zintenhofi tellis sajandivahetusel. Foto: erakogu.

Arumetsa kandi neljanda tööstuse tõenäoliselt 1913. Savi ostis ta Aasa ja Aarni taludelt. Pritsu tellised olid tuntud hea kvali-teediga. Selle tõenäoline põhjus oli telliste põletamise „kunsti“ ainult talle endale teadaolnud nipid – kedagi teist ta vähemalt nädala väldanud põletamisele „ligi“ ei lubanud.

Karl Gustavson (1883-1968) alustas Tohtre talus, Suurkülas, abielludes 1911. talutütrega ja rajades sinna tööstuse, kus tootis nii telliseid kui ahjupotte. 1920. ehitas ta uued hooned Pärnu mnt äärde. Sellest sai edaspidi kolhoosi Partisan, hiljem Hääde-meeste (kolhoosi) ahjupotitööstus. 1980.-90. vahetusel toodeti sealse Edela-Eesti Savitööstuse uutes hoonetes ja värskete sead-metega peale pottide ka ahjutelliseid. Seal algas allakirjutanu ehituskeraamiku karjäär 1988.

Jaan Lõhmus (1884-1921) tootis Jaagupi Kalju külas savinõusid – keraamikat. Tema varajase surma võis põhjustada pidevast kuumast külma „pendeldamisest“ johtunud südameereuma või mürgistus sellal glasuurimisel laialdaselt kasutatud seatina aurudest.

Sookülas - Võidukülas, Häädemeestelt 6-7 km kirdes, on 1939. kaardil märgitud mehhaniseerimata tellisetööstus. Kunagisest tellisepõletuskohast annavad tunnistust ka punased tellisetükid põllumullas.

Ikla. 1950. aastatel teati, et Komsomoli kolhoosi maadel leidub savi ning tsaariajal oli olnud seal ka tellisetööstus. Kolhoosil olnud siis kavatsus see tööstus taastada.

Jäärja mõisnik Richard Friedrich von Ungern-Sternberg kut-sus uut mõisahoonet ehitama ja selleks tellised tootma varem nimetatud Ferdinand Mülleri.

Kabli. Prits Pääsuke meenutas: Mäe Andresel oli väike tönk ja Lätist tulnud sakslane meistriks.

Kanaküla. Uue- Kariste mõisa maadel asunud tellisetööstus on märgitud juba verstakaardil. Reinse kivilöövi omanikeks olid 1920. aastatel Johan ja hiljem Max Mägi, toodeti ehitustelliseid ja põllutorusid. Eesti Rahva Muuseumisse on Hendrik Piiraja ja Mart Vodi vahendusel jõudnud ka sealsed ahjupoti vormid. Tellisetööstus

Kilingi-Nõmme Rehe talu tellisevabrik on 1939. kaardil. Jaan Kuningas Allikukivilt nimetas sealset Kase tellisetööstust. Aas-tatoodanguks hinnati 80 000 tellist.

Kõima külas, 4 km Saulepast, oli Saueaugu tönk. Eeldada võib, et lähedalasuv Pottsepa kohanimi võib olla seotud ahjupottide valmistamisega.

Kõpu. Pootsi mõisas põletati telliseid 20. sajandi algul. 1934. oli Tõnga talu telliskivitehase äripidajaks Anna Kõösel, töölistest on teada Anton Kõösel ning Boris ja Vassili Vimson.

Külge - Viisireiu tellisevabrik asus Jäärja ja Tali mõisa piiril. Mõisa-ajal oli tellisetegijaks W. Arndt, hiljem keegi Saddle-sepp (Sadulsepp). A. Ruusman meenutas, et seal oli ametis 3-4 töölist ja savi võeti Reiu jõe kalda äärest. Telliseid põletati ka kolhoosisperioodil kuni 1970. aastateni.

Laagitse. Verstakaardilt leiab Tõhela järve lõunakaldalt tellise-tööstuse. Karl Heimluht meenutas, et seal tehti käsitsi punaseid telliseid.

Lepplaane tellisetööstus oli 1950. aastatel Pärnu Rajooni Tööstuskombinaadi bilansis, kuid vajas „suuremaid kapitaal-mahutusi“, et seda uuesti käivitada. Varemtoodetud tellised ja katusekivid olnud head.

Lindi tööstus töötanud enne Esimest maailmasõda. Kolhoosi poolt ehitati üles kuivatussarad ja väliahju tüüpi põletusahi u 40 000 tellisele.

Marina, Albert Pukk'i 1990. meenutusel oli Grossi Löövi talus savitööstus.

Massu Vana-Vändra vallas oli 20. saj algul Pumbiaja (Pumbio-ja?) tööstus, mis kuulus Tam(m)annile, see võis olla aluseks punavene-aegsele suuremale tööstusele - ENSV Sovhooside Ministeeriumi Ehitusmontaažitrusti veidi saladusliku nimega Tellisetehas nr 3 rajati pärast Teist maailmasõda ja see töötas Pärnu Ehitusmaterjalide Tehase tsehhina kuni 1985.

Pärnjõe. 19. saj lõpu aadressraamatus on asukohaks Alluste (Aluste) Karja, kus omanikuks oli J. Riemann - Karja Jüri(?). Pärimuste järgi saadi tooret Lehtmetsa ja Liivoja talu maadelt. Gustav Tomson pidas Kaasiku talus tellisevabrikut, savi toodi Pillaru maadelt. Räägu tööstus olevat töötanud enne Esimest maailmasõda. Toodetud telliste kvaliteeti hinnati 1950. aastatel heaks, sest nendest ehitatud hooned olla säilinud väga hästi. Võimalik et tegemist on Lepplaane tööstusega.

Samlikul toodetud tellistest püstitatud ehitused püsinud hästi. 1938. aasta kaardil asus tööstus Kurgjast 5 km idas Mullasamba ja Saaresiimu talude lähedal.

Saulepa tööstus kuulus algselt Audru mõisale, seal toodeti mh drenaažitorusid. Savitööstuse võttis 1922. aastal riigilt rendile Julius Scheibert. 1924. toimus uus enampakkumine, mille võit-is L. Alberg. 1930ndate kaartidel oli sealkandis Tõngi talu.

Sindi tellisetööstus rajas tõenäoliselt Johann Christoph Wöhr-mann Sindi Kalevivabriku hoonete ehitamiseks 1830. aastatel. 19. saj lõpul oli tönkmeistriks üks Kracht'idest. August Kase meenutusel oli meistriks ka sakslane Scheibert. Tootmises kasutati juba aurujõudu. WZS märgiga tellistest on püstitatud paljud Pärnu hooned. Tööstus seiskus Esimese maailmasõja algul.

Sindis oli ka ahjupotitööstus, mille meistriks oli sakslane Sar-ring. Aedniku tellimusel treiti mh lillepotte.

Sindi-Lodja Auru Telliskivi Vabriku algdaatumiks on kas 1895 või 1898, mil Sindi mõisnik Wilhelm Staël von Holstein rajas Reiu jõe suudme paremkaldale uue tööstuse Sindi vabriku

Voltveti mõisa vastvalminud tellisevabrik ja direktorimaja (u 1910). Foto: erakogu.

Sindi Wöhrmanni tööstus sajandivahetusel.

laiendamisel vaja läinud 8 miljoni tellise tootmiseks. Mood-sate masinatega vormiti ka mitut liiki valtskatusekive. Kütteks kasutati turvast, puitu ja proovi korras ka kivisütt. Arvatavasti plaaniti ka telliste eksporti, kasutati Zintenhofi kaubamarki ja aastatoodanguks hinnati kuni 5 miljonit tellist. 1919. võt-tis riigile võõrandatud tööstuse rendile Karl Laussen, 1932. Oskar Scheibert ning 1939. sõlmis lepingu Eduard Lindpere Põltsamaalt.

Sindi-Lodja vasakkaldal asunud teine tellisetehas rajati 1936. riikliku AS Telliskivi Tehased Saksamaalt tellitud projekti järgi ja see töötas Pärnu Ehitusmaterjalide Tehase tsehhina kuni 1974. Selles tehases töötas varemmainitud Fritz Eggert.

Suurejõe savitööstus kuulus 1950ndatel Pärnu Rajooni Töös-tuskombinaadile. Toodeti ahjupotte, 1953. oli plaanis 20 000 tk. Tammiste mõisa telliselööv tegutses 18.-19. sajandil. Põletusahi-tönk asus Ruunaoja kaldanõlvas. 1896. seisid tööstuse varemmed veel püsti.

Tori kroonumõisa tellisetootmine oli 20. saj algul välja renditud Tarassi Reinholdile, savinõude valmistamine ja potitootmine kuulus rentnik K. Lubergile. Mehhaniseeritud telliskivitööstus oli 1938. aasta kaardil üles tähendatud.

Tõlla külas, Saarde vallas, on Uue-Lauka saviaugud, mis on tõe-näoliselt seotud ka Karl Pääsuke'se tellisetöö oskuste kogumi-sega Tõlla tööstuses. Võimalik, et EV lõpuaastatel oli tööstuse pidajaks Anton Võigas.

Tõstamaa oli viimane tööstus, kus kasutas oma oskusi Ferdi-nand Müller. August Johann Staël von Holsteini mõisa kassa-raamatu järgi põletati 1887. aastal 59 000 tellist. 19. saj lõpul on meistrina välja toodud Fr. Arndt. Eraldi on nimetatud veel sealset potitööstust. 20. saj algul juhtis tootmist mõisavalitseja J. Toots. Karl Toots tegutses Tõstamaa telliskivitehase ettevõt-jana vähemalt aastani 1933. Tootmises kasutati jõe veejõudu. Pärnu Rajooni Tööstuskombinaadile allunud tellisetease koha-ta pärineb dokumente aastast 1951.

Uulu mõisa telliseahjule saadi toorainet mererannas asunud saviaukudest. Tellisemeistriks oli eestlane Sukk. 1920. aastatel olid tööstuse rentnikuks Jaan Kumm, pärast tema surma Karl Jürgensohn.

Vahenurme mõisas oli 20. saj algul tellisemeistriks Bachmann. Are ja Vahenurme mõisad kuulusid tol ajal Reinhold Julius v. Rasackinile.

Vaki, Karl Rungi (s 1879) märkis telliskivitööstuse algusaastaks 1923. Hiljem oli see G. Tomsoni pärijate valduses. Pärast sõda kuulus tööstus Vändra Rajooni Tööstuskombinaadi ja Pärnu Ehitusmaterjalitehase koosseisu ning tootis põhiliselt ahjupot-te. Internetis on tollaegset tellisetegu hästi iseloomustav foto arvatavalt sealkandis asunud ettevõttest.

SAVIVARUD, mida on kasutatud või plaanitud kasutada.

Kurese küla savivõtuauk Koonga vallas.

Libatse - Roodi. Savi leiukoht oli laialdaselt soostunud alal. Kasulik savi paksus vähemalt 3-4 meetrit.

Seljametsa - Põlendmaa karjäärist ammutas savi Pärnu Ehitusmaterjalitehas.

Teaste - Käära. Head savi leidunud Lesme jõe kallastel. Massiaru kolhoosil oli 1950. aastatel kavatsus rajada sinna tellisetööstus. Savi-, saue- tellis-, lööv-, tönk- jne tüvelised koha- ja taluni-med, ka murdelised, võivad tihti viidata seosele savikasutamise ja/või tellisepõletamisega.

Pärnumaa inimeste tellise- ja savitööstuste alased mälestused ja mälestuste mälestused, samuti täiendused ja parandused savi- ja tellisetööstuste nimekirja on väga oodatud. Eriti teretulnud on teemakohaste fotode kopeerimise võimaldamine. Kirjalikult saab teavitada eero@kotli.ee, tavapostiga: Viru 14-10, 10140, Tallinn. Suuliselt telefonil 501 6464.

Õnnitleme lapsevanemaid

Silje Feldmannil ja Janek Popovil
sündis 7. aprillil poeg

TRISTAN

Õnnitleme maikuu sünnipäevalapsi

Linda Lilleväli	01.05.1932
Aleksander Talts	01.05.1936
Klavdiya Platonova	02.05.1936
Irina Gusseva	03.05.1930
Sulev Valliveere	04.05.1940
Aina-Eha Tali	05.05.1934
Maimo Saard	05.05.1939
Kiira Kildemaa	06.05.1936
Helmi Roosma	07.05.1941
Armas Einari Mäki	10.05.1943
Maili Kasesalu	11.05.1937
Alma Tõnts	12.05.1941
Aimi Sai	13.05.1941
Eha Blauert	13.05.1942
Helle-Maie Ennusaar	13.05.1943
Aime Vunk	15.05.1936
Milvi Olim	16.05.1939
Enn Kutti	16.05.1946
Ilmar Tank	17.05.1928
Kalle Kustaa Lehtinen	17.05.1937
Elsa Lehist	19.05.1937
Ilmar Erm	22.05.1934
Leili Juhandi	22.05.1937
Aili Pärn	23.05.1939
Vaike Laube	24.05.1942
Arvo Blande	25.05.1945
Siiri Teearu	27.05.1943
Helga Türrpuu	27.05.1945
Leili Osula	28.05.1941
Heli Ojat	29.05.1940
Milvi Tamm	30.05.1936
Maie Oras	30.05.1940
Helle Raudsep	30.05.1940
Elme Pajuväli	30.05.1941
May-Elisabet Maiste	31.05.1928
Eha Soomets	31.05.1939

1. mai 2016

KAUBAMAJAKAS

www.galerii.turundustugi.ee/mess
www.facebook.com/Suetegevustemess
info@turundustugi.ee

LAAGRID SUVETEGEVUSED TREENINGUD SÜNDMUSED

KOONGA TEHNO

Autode, haagiste, busside, mootorrataste
TEHNOÜLEVAATUS
KOONGAS
E-R 9-17, L 9-13
Traktorite ülevaatus kliendi juures kohapeal
väljakutse alusel.
Info telefonil 447 5565, 526 4831
www.koongatehno.ee
E-post koongatehno@gmail.com
Pärnu-Jaagupist Koongasse asfalteeritud
maantee!

Andmaris Grupp OÜ

Muld, kild, liiv, kruus veoga · KÜTTEPUUD 30-60 cm,
valge-must lepp, kask, saar veoga · Ohtlike ja suurte
puude langetamine · Korvtöstukite teenus 22 m ·
Vihmaveerennide puhastamine · Multilift kallur ·
Töstuk greiferkopa ja haaratsitega
Info telefonil +372 517 5783, e-posti aadressil
andmarisgrupp@gmail.com

Veautojuhi ja bussijuhi ametikoolitused Pärnus

Lp kutseline autojuht!

Kui teil hakkab kutsetunnistuse kehtivusaeg lõppema, siis
olete oodatud osalema tõeliselt praktilisel ja uuel tasemel
autojuhi 35-tunnisel täiendkoolitusel Pärnus.

Meie koolitused on kõik autojuhi töö- ja puhkeaja ning
sõidumeerikute süvaõppega.

Ametikoolituste ajakava: 5.-8. mai, 2.-5. juuni,
30. juuni-3. juuli ja 11.-14. august.

Asume Pärnus Swedbank ärimaja teisel korrusel
(Kontserdimaja kõrval). Helista meile julgelt telefonil
58867665 või külasta meie kodulehte
www.ametikoolitus.ee.

Tõeliselt praktilised, kasulikud ja kaasahaaravad
autojuhtide ametikoolitused.

E-pood
Granito
www.granito.ee
Suurim valik
HAUKIVE
ja PLAATE
Asume Pärnus Vana-Sauga 2
(Beti Ait), tel 5741 2782

Metsakeskus.ee
Ostame kasvavat metsa, põllumaad
ja metsakinnistuid hinnaga
kuni 10 000 eurot/ha.
Kinnistud võivad olla tehtud raietega
või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900

KES TEEB KAEVU?

- * puurkaevude puurimine
- * puurkaevude projekteerimine
- * puurkaevude puhastamine
- * süvaveepumpade ja septicude paigaldus
- * vee- ja kanalisatsioonitööd
- * kaevetööd miniekskavaatoriga

TÄHTAJAD LÜHIKESEDI!

Balti Puurkaev OÜ
521 7415, 504 2599
www.baltipuurkaev.ee

Koguduse teated

01. mai	Ülestõusmisaja 6. pühapäev. Missa kell 12
05. mai	Kristuse taevaminemise püha. Missa kell 18
08. mai	Ülestõusmisaja 7. pühapäev. Emadepäev. Missa kell 12
15. mai	NELIPÜHA. Missa kell 12
22. mai	KOLMAINUPÜHA. Missa kell 12
26. mai	KRISTUSE PÜHIMA IHU PÜHA. Missa kell 8:30
29. mai	2 pühapäev pärast nelipüha. Missa kell 12

Nädalalõpp T, N, R kell 8:30 ja K kell 18.
Õpetaja kõnetunnid kolmapäeviti kell 15-17.
Kantslei avatud teisipäevast reedeni kell 10-14.
Piiblitund kolmapäeviti kell 10:30.
Käsitööring teisipäeviti kell 11.

Ost * Müük * Vahetus * Teenus * Töö

OÜ ETEST PR ostab metsa- ja põllumaad, 5045215,
5145215, info@est-land.ee.

OÜ soovib rentida põllumaad Halinga vallas. Hind
kokkuleppel. Leping. Lisainfo polarstock@gmail.com või
telefonil 56 876 577.

Ostan vanu postkaarte, fotosid, kommi- ja šokolaadipa-
bereid. Pakkuda võib igasugu vanavara! Tel 55669430.

Libatse raamatukogus toimuvad individuaalsed koolitused

arvuti ja
interneti kasutamiseks.
Tule raamatukogu
lahitoleku ajal ja endale
sobival ajal!

Halinga vallas registreeritud ehitusettevõtte OÜ Vagron

* ehitab kinnistupealseid vee- ja
kanalisatsioonitorustikke - KÜSI PAKKUMIST!
* abistab sobilike ja töökindlate lahenduste
leidmisel;
* kui olete otsustanud torud ise panna, aga vajate
kaevetehnikat, siis pakume kaeveteenust ja
vajadusel puistematerjalide vedu kalluriga.

Avo Vapper
+372 509 4050, avo.vapper@gmail.com

Halinga valla infoleht Valla Teataja
Telefon: +372 44 73 707
E-post: ajaleht@halingavald.ee
Trükk: Hansaprint OÜ

Toimetusel on õigus kõiki tekste toimetada ja vajadusel
lühendada. Materjalide sisu eest vastutab autor.
Materjali ootame ilmutiskuu 15. päevaks.